

ÖREBRO UNIVERSITET

Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap

Huvudområde: pedagogik

Inredning och möblering av klassrum - pedagogiska konsekvenser

Anna Edman
Carin Karlsson

Pedagogik C, Specialpedagogik; Pedagogik med didaktisk inriktning C
Uppsats, 15 högskolepoäng
Höstterminen 2008

SAMMANFATTNING

Intresset för klassrummets fysiska miljö väcktes under den verksamhetsförlagda utbildningen då klassrummen inte alltid kändes så tilltalande. Klassrummet är den plats där vi som verksamma lärare kommer tillbringa en stor del av arbetstiden tillsammans med våra elever. Därför finner vi det viktigt att ta reda på hur ett klassrum kan utformas, möbleras och inredas för att fungera optimalt.

Syftet med föreliggande uppsats är att ta reda på verksamma lärares erfarenheter kring möblering och inredning av klassrum samt vilka pedagogiska konsekvenser detta medför. Vi har undersökt om det går att använda klassrummets fysiska miljö som ett verktyg ur ett pedagogiskt/individ Anpassat perspektiv.

För att verkligen fånga essensen av lärarnas erfarenheter valde vi att genomföra en ”casestudie” med kvalitativa intervjuer. Intervjuerna genomfördes i lärarnas respektive hemklassrum.

Resultatet av studien visar att den fysiska miljön påverkar pedagogiken på så sätt att den antingen kan utgöra ett hinder eller en möjlighet i verksamheten. Många lärare upplever sina klassrum för små vilket i sin tur utgör en begränsning för möjligheten att utforma klassrumsmiljön efter pedagogiska önskemål. Dessutom begränsar det flexibiliteten enligt lärarna. Studien visar också på att elevinflytandet inte är så stort och att arbetsmiljö inte högprioriteras.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	1
1.1 Uppsatsens plan	2
1.2 Avgränsning	2
2 SYFTE/FORSKNINGSFRÅGA	3
3 BAKGRUND	3
3.1 Styrdokumentet	3
3.2 När förskoleklassen kom till skolan	4
3.3 Arbetsmiljö	5
3.4 Skola 2000	5
3.5 Klassrummet	7
3.5.1 Klassrummets grundläggande funktioner	7
3.5.2 Färger i klassrummet	8
3.6 Olika sätt att lära och utvecklas	9
3.6.1 Hitta sin lärstil	9
3.6.2 Bearbetning av information	9
3.6.3 Olika sinnen och lärstilar	10

3.6.4 Miljömässiga faktorer	10
3.7 Elevens önskemål på skolan	11
4 METOD	13
4.1 Metodval	13
4.2 Urval	13
4.3 Intervjufrågorna	14
4.4 Reliabilitet/Validitet	16
4.5 Etiska ställningstaganden	16
4.6 Genomförande	17
4.7 Analys av intervjumaterialet	17
5 RESULTAT	18
5.1 Skolan	19
5.2 Intervjupersonerna	19
5.3 Intervjusvar	20
5.3.1 Klassrummets utformning	20
Elevantal ställer krav på lokalen	20
Trängsel skapar konflikter	21
Elever behöver enskilda små vrår	21
Väggyta är hårdvaluta	22
Skolmiljön ska fylla många funktioner	22
Inredningsvågen har inte nått skolan	23
5.3.2 Flexibilitet	24
Flexibiliteten är upp till pedagogen	24
5.3.3 Arbetsmiljö	25
Arbetsmiljö – inte första prioritet	25

Stort och rymligt - inte bara lyxigt	26
5.3.4 Elevinflytande	26
Elevinflytandet är inte stort - det handlar mest om önskningar	26
5.3.5 Lärstilar	27
Arbeta med olika lärstilar - en ansats som inte är fullständig	27
5.3.6 Skola 2000	28
Skola 2000 – en doldis	28
6 DISKUSSION	29
6.1 Pedagogiska konsekvenser utifrån klassrummets fysiska miljö	29
6.2 Klassrumsmiljön som ett pedagogiskt verktyg	29
6.2.1 Ett klassrum har många funktioner	29
6.2.2 Elever behöver egna små utrymmen	30
6.2.3 Flexibilitet snarare än en föränderlig skola	31
6.3 Lärares erfarenheter av inredning och möblering ur ett pedagogiskt/individ Anpassat perspektiv	31
6.3.1 Samtliga lärstilar tillmötesgår inte	31
6.3.2 Låt eleverna ha inflytande över skolmiljön	32
6.4 Arbetsmiljöarbetet är inte heltäckande	32
6.4.1 Svårt att skapa en bra arbetsmiljö	32
6.4.2 Läroplanen - bristfällig ur arbetsmiljösynpunkt	33
7 SLUTORD	34
7.1 Metoddiskussion	34
7.2 Summering	34
7.3 Förslag på vidare forskning	35

Bilaga 1: Missiv**1 INLEDNING**

Vi tillbringar större delen av vår skolgång i olika klassrum. Ett klassrums utformning, möblering och inredning kan påverka hur vi trivs och även påverka lärandet på olika sätt. För oss känns det viktigt att som nyexaminerade lärare kunna skapa en stimulerande klassrumsmiljö som både vi och våra elever trivs och vill vara i.

Alla människor har olika sätt som de lär sig bäst på. Detta ställer olika krav på miljön runt omkring. Eftersom en del lär sig bäst i en formell skolmiljö medan andra lär sig bäst i en mer informell miljö med soffor eller fåtöljer, så kräver dessa olikheter olika miljöer. Något som kan vara viktigt att tänka på när ett klassrum möbleras och inreds.

Erfarenheter från vår verksamhetsförlagda utbildning har väckt funderingar om förskolans och skolans fysiska miljö. Vi har upplevt att skolmiljön inte alltid är fullt tillfredställande för elevernas behov och aktiviteter i den dagliga pedagogiska verksamheten.

Vår förhoppning är att vi som nyexaminerade lärare kommer våga ta hjälp av våra elever för att kunna utforma en klassrumsmiljö som de känner att de funkar som bäst i och trivs i. Och vi har en tanke om att det inte alltid behöver krävas så särskilt stora medel för att skapa en

sådan miljö. Utan att små enkla ting kan innebära stora förändringar och lyft för klassrumsmiljön.

Det står i grundskoleförordningens första kapitel § 4 att ”grundskolan skall ha ändamålsenliga lokaler. Den skall också ha utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning” (SFS 1994:1194). Därför finner vi det intressant att undersöka hur ett klassrum kan utformas och nyttjas optimalt. Skolans fysiska miljö är sparsamt reglerad i skollag och läroplaner och forskningen om skolans fysiska miljö i samspel med pedagogik är knapp (Björklid 2005). Detta tolkar vi kan vara en bidragande orsak till att många klassrum inte är optimalt utformade för lärare och elever. Eftersom tonvikten i läroplanen inte läggs på skolans fysiska miljö blir effekten att lärarna inte heller lägger tonvikten på arbetet med att utforma skolmiljön.

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilka erfarenheter verksamma lärare har angående klassrummets inredning och möblering samt vilka pedagogiska konsekvenser detta medför. Vi vill också undersöka om det går att använda inredningen och möbleringen i klassrummet som ett pedagogiskt verktyg.

1.1 Uppsatsens plan

Först i uppsatsen presenteras syfte och forskningsfrågan. Sedan följer bakgrundskapitlet med nerslag i litteratur som rör skolans fysiska miljö och dess pedagogiska konsekvenser. Tonvikten i bakgrundskapitlet läggs bland annat på skolans styrdokument, arbetsmiljö, klassrummets utformning och funktion, lärstilar samt en presentation av projektet Skola 2000.

I metodkapitlet beskrivs metodval och hur urvalet har skett. Vidare presenteras också intervjufrågorna samt begreppen reliabilitet och validitet. Därefter presenteras de etiska ställningstaganden som vi har gjort samt hur genomförandet av intervjuerna har sett ut. Slutligen beskrivs hur intervjumaterialet har analyserats.

Resultatkapitlet inleds med en beskrivning av den för studien utvalda skolan därefter presenteras intervjupersonerna. Sedan redovisas resultatet av intervjusvaren i områden med underliggande påståenderubriker. Intervjusvaren struktureras under varje påståenderubrik upp i dels en sammanfattande text och även direkta citat.

I uppsatsens diskussionskapitel knyts resultatkapitlet och bakgrundskapitlet samman under fyra huvudrubriker som härstammar från uppsatsens syfte. Under de fyra huvudrubrikerna diskuteras resultatet i förhållande till bakgrundskapitlets litteratur. Slutligen avslutas uppsatsen med ett slutord med metoddiskussion, summering av arbetet samt hur vidare forskning skulle kunna bedrivas.

1.2 Avgränsning

Vi har valt att göra undersökningen på en skola på en mindre ort i Sverige. På skolan finns elever i åldrarna F-2 vilket är de åldrar vi finner mest intressanta för det stundande yrkeslivet. Vi valde att undersöka endast en skola det vill säga göra en "casestudie" för att försöka bilda oss en heltäckande bild av hela skolans arbete med den fysiska miljön. Vi begränsar oss också till att intervjua sex verksamma lärare.

2 SYFTE/FORSKNINGSFRÅGA

Uppsatsens syfte är att belysa på vilket/vilka sätt det går att använda klassrumsmiljön som ett pedagogiskt verktyg i förskoleklassen och skolans tidigare år. Detta innebär att uppsatsen fokuserar på att belysa och diskutera lärares erfarenheter av inredning och möblering ur ett pedagogiskt/individ Anpassat perspektiv.

Syftet leder fram till forskningsfrågan:

- Vilka erfarenheter har lärare inom förskoleklassen och skolans tidigare år av klassrummets inredning och möblering samt vilka pedagogiska konsekvenser detta medför?

3 BAKGRUND

I detta kapitel presenteras den litteratur och forskning som ligger som bakgrund till uppsatsen. Under rubriken *Styrdokument* visas vilka riktlinjer som finns i dokument som behandlar skolmiljön och dess utformning. Sedan följer rubriken *När förskoleklassen kom till skolan* där presenteras de miljömässiga förändringar och krav som då uppstod. Skolan skall följa rådande arbetsmiljölagar och med rubriken *Arbetsmiljö* synliggörs de brister som finns i skolmiljön arbetsmiljömässigt. Under rubriken *Skola 2000* presenteras ett möjligt verktyg till hur skolan kan förändra den fysiska miljön efter pedagogikens behov. Att klassrummets olika funktioner och utformning har betydelse för elevens välbefinnande och utveckling visas under rubriken *Klassrummet*. Sedan följer rubriken *Olika sätt att lära och utvecklas* och där presenteras att människor lär på olika sätt samt vilka krav det i sin tur ställer på pedagogiken och skolmiljön. Elever gör ofta andra prioriteringar än lärare när det gäller skolmiljöns utformning därför lyfts eleverns åsikter om skolmiljön fram under rubriken *Elevens önskemål på skolan*.

3.1 Styrdokumentet

Vi finner i likhet med Pia Björklid (2005) att utformningen av skolans fysiska miljö är sparsamt omnämnd i dokument som reglerar skolan. I *Lpo 94* står det att skolan ska sträva efter att vara en social gemenskap som ger trygghet och väcker lusten att lära. Vidare skrivs att eleverna skall lära sig ta ansvar för skolans fysiska miljö.

I *Lpo 94* står det skrivet att ”Skolan skall sträva efter att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö” (*Lpo 94*, s13). För att skapa en god arbetsmiljö i skolan bör eleverna ha tillgång till kvalitativa läromedel och andra stöd som till exempel datorer och bibliotek för att själv kunna söka kunskap (*Lpo 94*). *Lpo 94* beskriver att läraren ska utgå från varje elevs behov och ge utrymme för elevers förmåga att själv välja olika uttrycksmedel. Trygghet och trivsel, liksom betydelsen av elevernas delaktighet är aspekter som måste belysas i skolmiljön (Regeringen 2002/03:129).

Det som nämns angående skolmiljön i grundskoleförordningen finns i första kapitlet § 4 där det står att skolmiljön skall vara ändamålsenlig (SFS 1994:1194). I skollagskommitténs betänkande SOU 2002:121 står det gällande lokaler och utrustning i § 7 att det skall finnas den utrustning och de lokaler som är nödvändiga för att syftet med utbildningen skall kunna uppfyllas.

Den största arbetsplatsen i Sverige är skolan med en och en halv miljon elever och nästan 200 000 vuxna. Både lärare och elever från och med förskoleklassen omfattas av arbetsmiljölagen (Björklid 2005). År 1990 utvidgades arbetsmiljölagens giltighet till att gälla elever på alla stadier (Arbetsmiljöverket 2008). Bland annat står följande i arbetsmiljölagen:

Arbetsmiljön skall vara tillfredställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och den tekniska utvecklingen i samhället [...]Arbetsförhållandena skall anpassa till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende (Arbetsmiljöverket 2008, s 18).

3§ Arbetslokal skall vara så utformad och inredd att den är lämplig från arbetsmiljösynpunkt. 4§ De arbetshygieniska förhållandena när det gäller luft, ljud, ljus, vibrationer och liknade skall vara tillfredställande (Arbetsmiljöverket 2008, s 19).

3.2 När förskoleklassen kom till skolan

När förskoleklassen integrerades i grundskolans lokaler skriver Skolverket (2001) att det krävdes om- och tillbyggnader. Detta för att anpassa klassrummen som hade en ganska traditionell klassrumsprägel till förskoleklassens behov. Myndigheten för skolutveckling (2006) poängterar att miljön och verksamheten måste vara anpassad för det behov av rörelse och lek som sexåringarna har. Miljön skall också ge utrymme för eget utforskande. Skolverket (2001) skriver dock att förskoleklassens lokaler nu upplevs som trånga eftersom de planerades för ett mindre antal barn än det är i dagens barngrupper. De delar som Skolverket (2001)

poängterar som viktiga i en miljö för förskoleklassen är att lokalerna skall kunna utrustas för skapande aktiviteter samt ha möjlighet till fri golvyta för lekar och rörelse. Skolbyggnaden behöver också ha små rum som kan användas för arbete i mindre grupper eller bara som en möjlighet till en lugn stund i avskildhet. I den studie som Skolverket (2001) gjorde framkom att den miljö som skapar möjlighet för varierade arbetsformer upplevs positivast av personalen. Vidare berättar personalen i studien att de uppskattar avställningsytor så de slipper plocka bort allt varje gång. Möbler som går att kombinera för att öka eller minska elevernas arbetsplatser upplevs också positivt.

3.3 Arbetsmiljö

Arbetskyddsstyrelsen (AFS 2000:42) har föreskrifter gällande utformningen av arbetslokaler. Föreskrifterna ställer krav på inredning, utformning av lokaler, buller och akustik, belysning, ventilation, temperatur och tillgång till personalutrymmen.

Björklid (2005) beskriver med hjälp av en enkätundersökning från Arbetsmiljöverket gällande skolans arbetsmiljö att elevernas arbetsmiljö ofta inte uppfyller de krav som finns samt att ingen vuxen på sin arbetsplats skulle acceptera att ha det som eleverna har det i skolan. När det gäller elever så tas deras arbetsmiljö sällan på allvar och sällan nämns sittriktiga möbler och adekvat arbetsbelastning beskriver Jan-Olof Hellsten (2000).

Något som ofta diskuteras i samband med elevers arbetsmiljö är problem med ventilationen samt ljus och buller som även det är yttre faktorer som påverkar barns utvecklings- och arbetsmiljö (Björklid 2005). När det gäller buller så skriver Björklid (2005) att det ofta saknas ljudabsorbenter i undervisningslokaler eller att de är felplacerade. Något som medför försämrade elevprestationer främst gällande läsförmågan.

3.4 Skola 2000

Erik Wallin (2000) skriver att Skola 2000 är ett projekt som har för avsikt att skapa en skola som stämmer överrens med läroplanen. Projektets uppgift är att möta de begränsningar som skolbyggnaderna har för att kunna skapa en modernare skola som är anpassad efter ett nytt sätt att tänka. Skola 2000 ska ses som en idé för att integrera pedagogik, fysisk miljö och

arbetsorganisation för att skolan ska utvecklas. Vidare skriver han att Skola 2000 inte skall ses som ett recept på en färdig lösning som bara är att genomföra utan det kan mer liknas vid att vara en ledstjärna i ett ständigt förändringsarbete. Bakgrunden till projektet är bland annat att skolan har haft svårigheter att förändra verksamheten i linje med de nya läroplanerna samt att flera analyser pekar på att skolarbetet i allmänhet förändras mycket långsamt (Wallin 2000).

Wallin (2000) skriver att klassrumsarbetet till stor del styrs av yttre faktorer som lokalutformning, arbetsfördelning, schema och tillgängliga läroböcker. I projektet har skolans fysiska miljö fått en framträdande plats. Dock poängterar författaren att miljön inte ska vara ensamt avgörande i konceptet utan att övriga faktorer måste belysas för att uppnå ett optimalt resultat. De skolor som arbetat med projektet har aktivt utformat skolorna efter rådande förutsättningar vilket har resulterat i att skolorna inom projektet ser mycket olika ut. Författaren presenterar att projektets uppgift är att möta de begränsningar som skolbyggnaderna har och sedan genom nya utgångspunkter försöka göra skolan till en god arbetsplats för alla som den berör.

Skola 2000 innebär ännu ett steg i den riktningen att utveckla skolors lokaler mot en större flexibilitet. Det ska finnas lokaler med hemlik karaktär och skolan skall även ha lokaler som har möjlighet att rymma en hel arbetsenhet på cirka 80 elever. Skolan ska också ha ett antal mindre rum där undervisning i varierade gruppstorlekar kan bedrivas. Lärarna skall också ha möjlighet till en egen arbetsplats med egen dator. Skola 2000 utnyttjar lokalerna mer effektivt än traditionellt byggda skolor därför minskar behovet av korridorer. Detta på grund av indelningen i arbetsenheter, vilket medför andra gruppindelningar. Korridorer i traditionellt byggda skolor kan uppta 40 % av skolans hela yta (Wallin 2000).

Skola 2000 vill enligt Wallin (2000) åstadkomma en undervisning som utgår från varje elev, främjar samarbete mellan elever samt varierande arbetsformer. Elevers lärande under eget ansvar betonas då kunskapandet inte skall ses som något som lärarna lär ut utan något som eleverna själva tar till sig. Projektet kräver en lärare som kan liknas vid en handledare som skall inspirera eleven. Den fysiska miljön skall enligt projektet vara ergonomiskt utformad och estetiskt tilltalande samt vara pedagogiskt funktionell. Arbetsorganisationen ska möjliggöra ett flexibelt lokalanvändande (Wallin 2000).

3.5 Klassrummet

Det finns olika definitioner på vad ett klassrum är och klassrummet beskrivs antingen som ett rum som påverkar elevers lärande, identitetsskapande och utveckling eller endast som ett fysiskt avgränsat rum (Jedeskog 2007).

Skolans fysiska miljö är i sin yttre struktur mycket lik hur den såg ut vid sekelskiftet. Detta innebär att skolbyggnaderna i många fall har en utformning av långa korridorer med klassrum efter varandra vilket inte gynnar avskilt grupparbete. Även att klassrummen inreds med bänkar i rader och katedern framme vid tavlan är fortfarande vanligt (Wallin 2000). Skolbyggnadens utformning och klassrummets inredning utgör i många fall direkta hinder för en förändring av arbetsformerna (Wallin 2000).

Elevernas och lärarnas arbetsplats är klassrummet. Klassrummet är en myllrande arbetsplats vilket innebär att det är många som ska samsas på en liten yta. Detta och att det fysiska handlingsutrymmet inte är särskilt stort medför att aktiviteten vid en ”arbetsplats” (bänk) lätt kan störa det som sker vid en annan (Jackson i Stensmo 2008).

Klassrummet bör erbjuda fysisk komfort i form av effektivt fungerande trafikmönster, fördelaktig möblering, anpassat ljus, värme samt ventilation. Det är viktigt att klassrumsmiljön utformas så att eleverna kan se allt från sina bänkar (Stensmo 2008).

3.5.1 Klassrummets grundläggande funktioner

Ann Skantze (1989) poängterar att skolans inredning skall visa eleverna att deras tankar och skapande är viktiga för skolan. Christer Stensmo (2008) refererar till Weinstein när han beskriver att klassrummet har sex grundläggande funktioner:

- Säkerhet och skydd: Klassrummet skall ge eleverna en känsla av att vara en säker och trygg plats. Det skall också skydda mot buller, dåligt väder, extrema temperaturer samt otäcka lukter.
- Social kontakt: Möbleringen i klassrummet skall vara utformad så att den möjliggör så mycket social kontakt som elever och lärare önskar.
- Symbolisk identifikation: Klassrummet måste berätta något om eleverna, deras prestationer, bakgrund och preferenser, samt något om de aktiviteter som förväntas

pågå i klassrummet. Ett välkomnande klassrum måste berätta något som kan identifiera eleverna och som de i sin tur kan identifiera sig med.

- Uppgiftsunderlättande: Material som används mycket måste finnas lättillgängligt. Det måste vara lätt att se var saker förvaras. Klassrummet skall helt enkelt vara utformat och organiserat så att uppgifter kan genomföras utan hinder och störningar.
- Trivsel: Klassrummet skall vara trivsamt och attraktivt. Elever samarbetar bättre i ett estetiskt tilltalande rum med varma färger, vackra möbler och växter än i ett opyntat och kallt klassrum.
- Växt: Elevernas intellektuella utveckling och växt måste stimuleras i klassrummet. Eleverna utvecklas bäst i en miljö utrustad med många utmaningar . Förekomsten av datorer och andra typer av apparater kan vara en sådan utmaning (Weinstein i Stensmo 2008).

3.5.2 Färger i klassrummet

Karl Ryberg (1991) skriver att färger har en högst betydande inverkan på vår kroppsliga jämvikt och att barn älskar färger. Vidare berättar han att färgen röd anses öka adrenalinet och höja försvarsberedskapen hos vår kropp. Författaren beskriver också att vissa människor kan uppfatta den röda färgen som engagerande, kreativ och upplyftande medan andra blir ängsliga och känner sig olustiga. En färg som beskrivs ge motsatt effekt till röd är blå eftersom den blåa färgen istället anses sänka blodtrycket, pulsen och adrenalinproduktionen vilket skapar lugn och avslappning. Ett blått rum upplevs stort och rymligt medan ett rött rum upplevs litet. Gul är en färg som rekommenderas för klassrum för den gula färgen anses höja vakenhetsnivån, vara mentalt väldigt stimulerande och stärka vårt rörliga tänkande (Ryberg 1991).

3.6 Olika sätt att lära och utvecklas

3.6.1 Hitta sin lärstil

Rita Dunn, Ken Dunn och Donald Treffinger (1995) skriver att sättet som vi tar in ny och svår information skiljer sig mycket från person till person, samt att det är viktigt att ta reda på vad som är ens bästa sätt att ta till sig information. Att ta reda på vad som är ens bästa sätt handlar om att ta reda på sin inlärningsstil. De menar vidare att om man sedan får använda sig av sitt bästa sätt, sin inlärningsstil, så kan man komma väldigt långt. Alla har en inlärningsstil som kännetecknas av speciella starka sidor. Dessa starka sidor är unika för den personen. Det är också enligt Dunn, Dunn och Treffinger (1995) viktigt att påpeka att det inte finns någon inlärningsstil som är ”bra” eller ”dålig”, utan varje inlärningsstil ger bara en inblick i hur en viss person troligen på bästa sätt lär in ny och svår information. Inlärningsstilen behöver vi inte använda när informationen är lättförståelig men vid svårare information lär vi lättare med hjälp av den. Ingela Cronsioe (1999) beskriver att många lärare nog oftast inte är medvetna om hur många faktorer som har inflytande på hur en individ lär sig. Dunn, Dunn och Treffinger (1995) beskriver vikten av att vara medveten om att så enkla saker som vilken slags belysning man har, hur man sitter och vilken tidpunkt det är på dygnet, vilket arbetssättet man har, om man arbetar i par, grupp eller ensam påverkar och har stor betydelse för inläringen. Något som Cronsioe (1999) påpekar vara rätt enkla faktorer att förändra.

3.6.2 Bearbetning av information

Att ha förståelse för hur vi behåller, lagrar och bearbetar information mentalt är enligt Dunn, Dunn och Treffinger (1995) avgörande för att veta hur vi på bästa sätt lär oss. De flesta tar till sig ny information på ett av två olika sätt, det vill säga analytiskt eller globalt.

Vissa personer vill enligt författarna ha information presenterad stegvis, fakta efter fakta. Detaljerad information som leder fram till en helhet. Dessa personer är analytiska och har inget emot att koncentrera sig på fakta utan samband så länge de känner att de är på väg mot en successiv förståelse. Andra personer beskrivs istället uppleva det tråkigt med faktauppräknings och har svårt att koncentrera sig på ren fakta. De lär sig när de blir känslomässigt fångade och finner mening och intresse med den information de får. Dessa

personer är globala och lär sig också genom symboler, bilder, illustrationer och humor. Globala personer kan först koncentrera sig på detaljerna när de förstått vad de behöver lära sig och varför.

Det är viktigt att ha i åtanke att inget av dessa bearbetningssätt är bättre än det andra. Det finns dessutom de människor som varken är särskilt analytiska eller globala utan de kan ha egenskaper som speglar båda sätten (Dunn, Dunn & Treffinger 1995).

Dunn, Dunn och Treffinger (1995) skriver också att analytiska och globala personer tycks vara i behov av olika miljöer för att kunna lära sig bra. Analytiker fördrar ofta en mer formell miljö som är välupplyst och tyst, de föredrar också att slutföra de uppgifter de håller på med innan de går vidare till nästa uppgift. Medan globala personer verkar trivas bättre i en informell miljö med dämpad belysning och lite distraktion runt omkring sig i form av musik eller prat i bakgrunden. Globala personer småäter också gärna under tiden som de arbetar och har inget emot att arbeta med flera uppgifter åt gången och växla mellan dem.

3.6.3 Olika sinnen och lärtilar

Dunn, Dunn och Treffinger (1995) påpekar att forskning visar på att inlärningsstilen i hög grad är beroende av en persons biologiska beskaffenhet. Känslomässiga, fysiologiska, sociologiska, psykologiska, miljömässiga egenskaper samt globala eller analytiska preferenser det vill säga allt som kontrollerar hur vi behandlar ny och svår information och koncentrerar oss bidrar till inlärningsstilen.

Det är viktigt att ta reda på hur personer tar till sig information, vilka sinnen som aktiveras så att de kan få informationen presenterad på sin ”bästa kanal”. Vissa personer är auditiva vilket innebär att de lär sig bäst genom att få saker muntligt förklarade, få lyssna på band, diskutera och ha muntliga genomgångar. Andra personer är visuella vilket innebär att de behöver mer visuellt material för att lära sig till exempel i form av bilder, texter och filmer. Många personer är taktila vilket har betydelsen att de lär sig bättre när de får använda sig av händerna på olika sätt i läroprocessen. Personer som är kinestetiska lär sig bättre genom upplevelser och att vara känslomässigt engagerade. De har även behov av att röra sig och använda sig av hela kroppen under själva inlärningsmomenten (Dunn, Dunn & Treffinger 1995).

3.6.4 Miljömässiga faktorer

Cronsioe (1999) och Dunn, Dunn och Treffinger (1995) presenterar olika miljömässiga faktorer som påverkar klassrumsmiljön. Cronsioe (1999) poängterar att ljus har stor betydelse för koncentrationen. Starkt ljus kan till exempel orsaka huvudvärk samt göra en del elever oroliga och rastlösa. Dämpning av belysningen i klassrummet kan medföra en lugnande effekt. För att då inte förstöra för elever som vill ha skarpt ljus när de arbetar ger hon förslaget att använda sig av en bordslampa. Möbleringen har också inverkan på inlärningsklimatet. Dunn, Dunn och Treffinger (1995) har genomfört forskning gällande barns olika behov när det gäller klassrumsmöbler. De har kommit fram till att vissa elever inte kan koncentrera sig särskilt bra om de sitter på vanliga typiska formella klassrumsmöbler som till exempel trä-, stål- eller plaststolar. I sin forskning lät de dessa elever som hade svårt med koncentrationen att göra sina uppgifter i soffor, fåtöljer och på golvet. Dessa elever klarade sig då lika bra som de elever som kräver en mer formell miljö för att kunna koncentrera sig.

Vidare beskriver Dunn, Dunn och Treffinger (1995) att vi människor har olika behov och uppfattningar angående temperatur och ljud. Vissa vill ha det varmt och vissa vill ha det kallt. När det gäller ljud måste många för att kunna koncentrera sig ha ljud omkring sig medan vissa vill ha det knäpptyst. Cronsioe (1999) ger exempel på hur dessa olikheter kan bemötas genom att de som vill ha ljud omkring får använda freestyle medan de som vill ha det tyst kan använda sig av ljuddämpande lurar.

3.7 Elevens önskemål på skolan

Det finns många olika upplevelser av skolan vilket Bengt-Erik Andersson (1999) beskriver:

... elever upplever skolan på många kvalitativt olika sätt. Det går alltså inte att tala om *en* skola och *en* upplevelse av den. Det finns egentligen lika många skolor som det finns elever, eftersom var och en uppfattar skolan och skolsituationen på sitt speciella sätt. Det går emellertid att finna mönster i dessa upplevelser (Andersson 1999, s 23).

I *Lärande och fysisk miljö* (Björklid 2005) presenteras en studie som genomförts av Svenska Kommunförbundet som berör lokalernas betydelse för skolan. Det visade sig att eleverna gjorde en annan prioritering än lärare gällande kvalitetsfaktorer. De lade nämligen inte lika stor vikt vid rummets fysiska struktur utan något som betydde mer var hur skolan städades

och sköttes. Det var mer viktigt att gemensamma klassrum och utrymmen var ”fräscha” och att det var rent och snyggt. Eleverna uppskattade ”rätt färger” och väl underhållna ytskikt.

Eleverna ansåg även att inneklimatet var relativt viktigt. Temperaturen prioriterades före luftkvaliteten. I likhet med lärare och rektorer prioriterade de gemensamma utrymmena och klassrummen före grupprum och samlingslokaler.

Utrymmen där man kan sitta med kompisar i lugn och ro, ställen där man kan läsa, lyssna på musik och spela spel samt tillgång till café och utrymmen där man kan använda datorer var även det områden som eleverna prioriterade. Skolmatsalen och möjligheter till olika rastaktiviteter var faktorer som lärare och rektorer inte gav någon större betydelse. Skolmatsalen skulle enligt eleverna vara ”snygg och fräsch” men det viktigaste var dock att maten var god och att man skulle kunna äta sig mätt.

Björklid (2005) presenterar en studie av Marie Kjellberg rörande hur inläringen påverkas av den fysiska klassrumsmiljön, där hon bland annat kommit fram till slutsatsen att eftersom eleverna ofta vet hur de vill ha sin miljö för att kunna arbeta så bör man som lärare ta hjälp av dem.

I en undersökning vid namn ”Livsprojektet” som Andersson (1999) genomfört undersöktes vad elever i åldrarna 14, 16 och 18 får vara med och bestämma i skolan. Där framgick det att eleverna inte fick vara med och bestämma klassrummets utformning och utsmyckning utan att lärarna skulle ha något ord med i laget. Oftast var det lärarna själva som bestämde utan elevernas inverkan.

När en ny skola byggs är det viktigt att inte låsa lokalerna till det planerade ändamålet utan låta så kallade ”mellanrum” finnas. Dessa mellanrum är utrymmen som inte har något förutbestämt ändamål utan är utrymmen som tas i anspråk av eleverna själva (Wallin 2000). En skola skall också enligt Wallin (2000) ha avkopplingsutrymmen för elever och lärare.

4 METOD

4.1 Metodval

Det är det som skall studeras som bör avgöra vilken metod som är lämplig (Repstad 2007). Denna studie har avsikten att fånga upp uppfattningar och erfarenheter angående inredning och möblering av klassrum. För att verkligen kunna fånga essensen av intervjupersonernas svar har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod med kvalitativa intervjuer.

Kvalitativa metoder innebär att karaktärisera och visa framträdande drag eller egenskaper hos ett fenomen. Flexibilitet är också något som karaktäriserar kvalitativa metoder enligt Repstad (2007). Vi vill att våra intervjuer ska utgå ifrån vissa frågor som sedan kan användas på ett flexibelt sätt. Vi vill gärna ställa det som Repstad (2007) beskriver som uppföljningsfrågor, vilket är följdfrågor på intervjupersonernas svar så att vi verkligen tillägnar oss nyanserna i det de beskriver. Syftet med denna uppsats är att ta reda på lärares erfarenheter om att inreda och möblera klassrum och vilka pedagogiska konsekvenser detta kan medföra. Därför tycker vi det är viktigt att skapa en närhet och öppenhet i intervjun. Enligt de argument vi nämner ovan tror vi att en kvalitativ intervju är det bästa sättet att uppnå detta.

4.2 Urval

Vi har bestämt oss för att begränsa vår studie till förskoleklassen samt grundskolans år 1 och år 2 på en skola eftersom det är dessa åldrar som intresserar oss mest. Vi har utgått från Repstads (2007) principer att vem som är aktuell att intervjuas avgörs av problemformuleringen eller frågeställningen. De personer vi valt att intervjuas räknar vi med har relevant kunskap och information att dela med sig av till oss.

Vi har tidigare endast haft kontakt med rektorn för skolområdet och hoppas att denne kan föra oss vidare till ytterligare personer med den kunskap vi önskar komma åt. Detta är vad Eliasson (2006) beskriver som ett snöbollsurval, vilket innebär att den första kontakten leder oss vidare till andra kontakter som har relevant kunskap för det område vi undersöker.

Valet av skola där vi tänkt utföra intervjuerna grundar sig på att vi redan har kontakt med rektorn. Skolan som vi valt att utföra våra intervjuer på är en F till 2 skola och vi väljer av tidstekniska orsaker att göra en "casestudie" för att underlätta för oss själva genom att vi har alla intervjupersoner samlade på en och samma skola. Som Eliasson (2006) skriver så säger

resultat ur ett urval av denna typ inget om hur åsikter som kommer fram stämmer överrens med befolkningen i stort men vi tror oss ändå kunna få fram intressanta och relevanta fakta för vår studie.

4.3 Intervjufrågorna

Vi inledde intervjuerna med att ställa frågan *Beskriv hur ditt klassrum ser ut i dag?* Detta för att få en bild av hur klassrummet såg ut men även för att dokumentera varje klassrum på ljudupptagningen. Genom att lyssna på hur läraren beskriver sitt klassrum anser vi oss fånga det som läraren i första hand reflekterar över i klassrummet.

För att få ta del av lärarnas tankar angående förutsättningar som klassrummets planlösning har frågade vi frågan *Vilka för- och nackdelar ser du med klassrummets planlösning?* Vi valde denna fråga för att förstå den eventuella problematik i inredningen och möbleringen som kan finnas.

Frågan *Vad är du mest nöjd med angående inredningen och möbleringen?* använde vi för att bilda oss en uppfattning om vad i inredningen och möbleringen som ligger lärarna varmast om hjärtat. Detta för att kunna göra en jämförelse mellan olika lärares främsta prioriteringar i klassrummet.

För att få en motpol till ovanstående fråga använde vi frågan *Vad är du missnöjd med angående inredningen och möbleringen?* Detta för att belysa den eventuella problematik som lärare kan stå inför när de ska skapa en god klassrumsmiljö. Frågan fångar även olika uppfattningar om vad i inredning och möblering som kan upplevas problematiskt av olika lärare.

Vi ställde frågan *Är klassrummet flexibelt enligt din mening? På vilket sätt?* Med denna fråga får vi reda på om läraren använder sig av olika arbetssätt och i så fall om de har möjlighet att anpassa miljön efter arbetssätten. Denna fråga är intressant för att få reda på om klassrumsmiljön används som ett verktyg för pedagogiken.

För att få inblick i vem som kommer med förslag till en förändring i klassrumsmiljön valde vi att ställa frågan *Vem är det som tar initiativ till förändring i klassrummet?* just för att se om eleverna hade en självklar plats i utformandet av klassrumsmiljön. Denna fråga följdes av frågan *Vad får eleverna bestämma angående klassrummet?* Även denna fråga valdes för att

undersöka elevernas roll i utformandet av den miljö där de tillbringar stor del av sin tid. Vi nämner i bakgrundskapitlet betydelsen av att eleverna är delaktiga i skolmiljön och vi anser att frågan ger oss en uppfattning angående hur stor delaktighet eleverna verkligen har.

Vi presenterade Skola 2000 projektet för lärarna på detta sätt: *Skola 2000 är ett projekt som har för avsikt att skapa en skola som stämmer överrens med läroplanen. Det är lokalernas utformning som till mycket stor del styr klassrumsarbetet. Projektets uppgift är att möta de begränsningar som skolbyggnaderna har för att kunna skapa en modernare skola som är anpassad efter ett nytt sätt att tänka.* Vi inledde frågan med en beskrivning av projektet för att klargöra vad vi verkligen menade samt en presentation för de som inte kände till projektet. Vi såg det som en fördel att vara säkra på att lärarna tänkte i samma banor som oss när vi ställde frågan *Känner du till projektet?* Vi fortsatte sedan att beskriva att *Ett av projektets huvuddrag är att en förändring aldrig skall ses som slutgiltigt genomförd.* Vi fortsatte med frågan *Upplever du att din skola ständigt förändras. Påverkan på klassrumsmiljön?* Att vi valde att ha med frågor angående Skola 2000 var för att vi ville få möjlighet att ta del av eventuella erfarenheter angående projektet då vi fann det intressant. Den sistnämnda frågan var också tänkt för att kunna ytterligare ta del av lärarnas tankar angående klassrummets men också hela skolans förändringsarbete.

För att komma åt tanken bakom lärarnas val av inredning och möblering ställde vi frågan *Använder du kunskapen om elevers olika sätt att lära och utvecklas vid inredning och möblering av klassrummet?* Vi valde att fråga om elevernas olika sätt att lära och utvecklas för att få reda på om det finns någon pedagogisk tanke bakom valet av inredning och möblering av klassrummet. Varför vi valde just denna specifika fråga är för att intresset för olika lärstilar har väckts hos oss under arbetets gång och vi vill se hur detta tar sig uttryck i skolan

Vi ville undersöka vad lärarna har för visioner angående klassrumsmiljön därför valde vi frågan *Hur skulle du vilja att ditt klassrum såg ut?* Här var meningen att lärarna skulle få fantisera och önska fritt utan att känna några begränsningar. Detta för att ta del av deras idéer och pedagogiska tankesätt som inte ges utrymme för i dagsläget.

Vi avslutade med frågan *Vad skulle du vilja ge oss för tips när det gäller klassrummets utformning inför framtiden?* Detta för att runda av det hela samt ge utrymme för ytterligare tankar och erfarenheter som inte tagits upp tidigare under intervjun.

4.4 Reliabilitet/Validitet

Enligt Eliasson (2006) handlar reliabilitet om ifall undersökningen kan ge samma resultat om den upprepas, om den är tillförlitlig. En undersökning har desto högre reliabilitet ju mer det går att lita på att resultatet går att upprepa. När det gäller validitet skriver Eliasson (2006) att det handlar om hur en undersökning verkligen mäter det som den ska mäta. Detta är viktiga faktorer att ha i åtanke i undersökningen som vi valt att utföra. För att öka validiteten har vi valt att göra en pilotundersökning för att få respons på vår intervjuguide och genomförandet av intervjun. Detta för att kunna utföra så bra intervjuer som möjligt som når alla de områden vi vill nå. Det vill säga för att se om frågorna är relevanta för undersökningen och även för att få ta del av nya aspekter som kan ingå i undersökningen. För att öka reliabiliteten är vi noga med att i uppsatsen presentera intervjufrågorna och intervjupersonerna så att det ska finnas möjlighet att upprepa och få liknande svar.

4.5 Etiska ställningstaganden

Det finns ett grundläggande individskyddskrav som kan indelas i fyra huvudkrav på forskningen. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2003). För att uppfylla informationskravet så är det viktigt att upplysa intervjupersonerna om informationens användningsområde samt att de när som helst kan välja att avbryta intervjun. För att göra detta skrev vi redan i missivet (se bilaga 1) vad materialet skulle användas till samt att vi innan intervjun upplyste intervjupersonerna om deras rätt att avbryta intervjun.

Samtyckeskravet beskriver Vetenskapsrådet (2003) innebära att forskaren skall inhämta intervjupersonernas samtycke gällande att delta i studien. Vi fick först klartecken från skolans rektor att genomföra studien sedan var vi mycket noga med att varje intervjuperson skulle ge sitt personliga samtycke att delta. Det beskrivs också i Vetenskapsrådet (2003) att det är viktigt att värna om att intervjupersonerna inte känner sig pressade att lämna information. Vi anser det vara viktigt att ställa följdfrågor så att intervjupersonerna berättar mer men vi var

ändå väldigt noga med att inte ”gå över gränsen” så att intervjupersonerna känner att vi drar ur dem information.

Konfidentialitetskravet innebär enligt Vetenskapsrådet (2003) att intervjupersonerna skall ges största möjliga konfidentialitet och att allt material och personuppgifter hanteras och förvaras så inga obehöriga kan komma åt det. Detta möter vi genom att intervjuvären i sin helhet endast kommer handhas och behandlas av oss samt att allt intervju material kommer att avidentifieras.

Nyttjandekravet i sin tur innebär att materialet endast får användas för forskningsändamål (Vetenskapsrådet 2003). För att uppfylla detta ser vi till att ingen annan kan nyttja materialet under arbetets gång. Eftersom att materialet inte kan klassas som forskning kommer vi att förstöra det efter att arbetet med uppsatsen är slutfört.

4.6 Genomförande

I missivet (se Bilaga 1) framförde vi önskemål om att få genomföra intervjuerna i lärarnas klassrum. Detta för att få en naturligare ingång i intervjun om klassrumsmiljöns betydelse. Önskemålet uppfylldes vid samtliga intervjuer utom vid en eftersom det vid intervjutillfället pågick pedagogisk verksamhet där. Vid intervjutillfällena var vi båda närvarande tillsammans med en intervju person. Vi hade tidigare kommit överens om vem som skulle leda själva intervjun. Den som inte ledde intervjun tog hand om bandupptagningen och kunde flika in med följdfrågor vid behov. Intervjuerna tog mellan 20 och 30 minuter. Direkt efter genomförd intervju gjorde vi en enkel skiss över det aktuella klassrummet för att skapa en minnesbild av hur det såg ut.

4.7 Analys av intervju materialet

Så snart vi hade möjlighet transkriberades intervju materialet. Vi var noga med att skriva ut exakt vad intervju personerna sa och att använda det språk de brukade, det vill säga talspråk. När alla intervjuer var transkriberade djupläste vi materialet noga båda två. Djupläsningen mynnade ut i områdena *Klassrummets utformning*, *Flexibilitet*, *Arbetsmiljö*, *Elevinflytande*, *Lärstilar*, *Skola 2000*. Därefter delade vi upp materialet under de valda områdena för att

underlätta vidare bearbetning. Sedan arbetade vi fram olika karaktäriserande teman under varje område vilket resulterade i tolv olika påståenderubriker. Dessa har vi styrkt med citat från intervjupersonerna.

5 RESULTAT

Vi börjar detta kapitel med en kortare beskrivning av skolan. Sedan följer en presentation av intervjupersonerna gällande deras utbildning, yrkeserfarenhet och vilket år de nu undervisar i. Därefter redovisas uppsatsens resultat under områdena:

- *Klassrummets utformning*
- *Flexibilitet*
- *Arbetsmiljö*
- *Elevinflytande*
- *Lärstilar*
- *Skola 2000*

Under ovanstående områden har kärnan i intervjupersonernas svar mynnat ut i tolv olika påståenderubriker:

- *Elevantal ställer krav på lokalen*
- *Trängsel skapar konflikter*
- *Elever behöver enskilda små vrår*
- *Väggyta är hårdvaluta*
- *Skolmiljön ska fylla många funktioner*
- *Inredningsvågen har inte nått skolan*
- *Flexibiliteten är upp till pedagogen*
- *Arbetsmiljö - inte första prioritet*
- *Stort och rymligt - inte bara lyxigt*
- *Elevinflytandet är inte stort - det handlar mest om önskningar*
- *Arbeta med olika lärstilar - en ansats som inte är fullständig*
- *Skola 2000 - en doldis*

Med dessa påståenderubriker redovisas skillnader avseende hur lärare väljer att inreda och möblera sina klassrum samt vilka pedagogiska konsekvenser detta får. Vidare redovisas om och i så fall hur intervjupersonerna använder klassrumsmiljön som ett pedagogiskt verktyg. Ur ett pedagogiskt/individ Anpassat perspektiv redovisas utifrån intervjupersonernas svar hur elevernas olika lärstilar tas tillvara och hur eleverna har inflytande över sin miljö.

5.1 Skolan

Skolan vi har valt är en F-2 skola som ligger i en mindre ort i Sverige. Skolan är placerad i samhällets utkant med skogen runt knuten. På skolområdet finns fem enplansbyggnader varav en är matsal och en är gympasal och personalrum. Skolan är byggd på 1960-talet och tillbyggd på 1980-talet. Den senaste ombyggnaden gjordes 1993 när förskoleklasserna och fritids flyttades dit.

Skolans 145 elever är fördelade i tre förskoleklasser, två år 1 samt två år 2. Det finns 22 pedagoger anställda vilka är fördelade på två arbetslag.

5.2 Intervjupersonerna

Intervjuperson 1 är utbildad grundskollärare 1-7 och har inriktning svenska och samhällskunskap. Intervjupersonen har totalt fjorton år i yrket varav tio år som behörig. Läraren har mestadels undervisat i år 1-3 och undervisar nu i år 2.

Intervjuperson 2 är utbildad förskollärare och har arbetat cirka nitton år, varav tio år i förskolan och nio år i förskoleklass samt lite i fritidshem. Läraren undervisar nu i förskoleklass.

Intervjuperson 3 är utbildad förskollärare och har arbetat femton år, varav cirka elva år i förskolan och resterande år i förskoleklass. Läraren undervisar nu i förskoleklass.

Intervjuperson 4 är utbildad grundskollärare 1-7 utan specifik inriktning. Läraren har totalt sex år i yrket och undervisar nu i år 1 och har möjlighet att följa klassen upp till år 6.

Intervjuperson 5 är utbildad lågstadielärare 1-3 och har drygt trettio år i yrket. Läraren undervisar nu i år 1 men har mest haft 1-2:or.

Intervjuperson 6 är utbildad lågstadielärare 1-3 och har arbetat trettiosju år och då arbetat mestadels i år 1-3 men har några gånger haft möjligheten att följa med till år 4. Läraren undervisar nu i år 2.

5.3 Intervjusvar

5.3.1 Klassrummets utformning

Elevantal ställer krav på lokalen

När lärare beskriver sina klassrum så beskrivs de ofta som för små och trånga. Det saknas ofta ytor för att kunna möblera som önskat. Många lärare tycker att de på grund av lokalernas storlek får göra prioriteringar som i sin tur missgynnar andra pedagogiska önskemål och idéer i klassrummets utformning.

En lärare beskriver till exempel att de stora mattorna där de har genomgångar och samlingar är något som får gå före andra prioriteringar som till exempel att eleverna skulle kunna sitta i grupper i stället för rader som de är tvungna till nu:

[...] att klassrummen inte är så stora så då styr ju det automatiskt hur bänkarna placeras. Mattorna är det som är viktigast känner jag, ähm. Sen får placeringen av borden komma i andra hand [...] Mattan är ju viktig för man får en närhet [...] (Intervjuperson 1).

Vissa ting beskrivs som att de måste finnas trots att de tar ytor som skulle behövts disponeras av eleverna:

Mina skåp här knycker ju massa plats men dom måste ändå finnas liksom, så det tycker jag är lite jobbigt [...] jag har ju en stor klass [...] så att å få in allihop å ändå ha en bra lösning det är jätte jättesvårt (Intervjuperson 4).

Att ha mindre elevgrupper ser lärarna som en bra lösning på platsproblemet:

[...] ta bort tio barn här inne [...] ja menar det skulle ju bort minst ett sånt här bord, vilken jätteyta här till exempel [...] rum efter storlek eller mindre barn i gruppen (Intervjuperson 4).

Vi har en liten grupp i år och det gör ju att ändå man känner att man får lite mer utrymme [...] så i år är jag nöjd med det, att vi har en mindre barngrupp (Intervjuperson 3)

Det är ju lite för för litet för och va så många personer, det är det ju (Intervjuperson 5).

Trängsel skapar konflikter

Små och trånga utrymmen innebär inte endast en problematik för inredningen och möbleringen utan kan enligt de flesta av lärarna leda till osämja mellan eleverna. I utrymmen där eleverna tvingas vänta på sin tur för att komma åt sina saker som till exempel i hallen och vid hurtsarna där eleverna förvarar sina saker uppstår ofta problem:

[...] dom känner att det är trångt, å att dom inte får rum, å att det blir mycket stök å bök å buff å sådär (Intervjuperson 3).

[...] kan vara ett jobbigt moment också, om dom inte kommer överrens om vem som ska dra ut lådan först [...] (Intervjuperson 5).

En av lärarna ser istället denna problematik som ett pedagogiskt verktyg där eleverna lär sig vänta på sin tur:

[...] när jag har satt lådorna dit så har jag satt dom barn som har svårast för att vänta sitter underst, så dom får öva det (Intervjuperson 4).

Elever behöver enskilda små vrår

När förskoleklassen flyttades till skolans lokaler upplevde de båda förskollärarna att lokalerna inte var ändamålsenliga. De yngsta eleverna beskrivs ha behov av mindre rum som de kan vara i när de vill vara för sig själva:

För dom trivs ju bäst att få sina små vrår (Intervjuperson 2).

[...] och samtidigt det här behovet som dom ändå många barn har, att man får gå undan och ha det, man bara vara två och två, och såna små rum tycker jag att dom har jättebehov av, att få vara ifred liksom (Intervjuperson 3).

Dessa små vrår saknades i de befintliga lokalerna men löstes genom att avskärma och till exempel sätta upp draperier:

[...] vi fick lite inskärmat, två väggar satte han upp i vårt klassrum och där vi kan ha dockvrå [...] sen har vi lite som korridor, där har vi satt upp draperier för att man ska kunna ha en egen hörna där (Intervjuperson 3).

Även lärarna för de äldre eleverna har önskemål om fler smårum men det verkar mer vara för att ha möjlighet att dela upp klassen, att barnen skulle ha behov av dessa små utrymmen nämns inte på samma sätt:

[...] ähh man skulle vilja ha mer smårum kan jag känna, ett grupprum använder vi men man skulle behöva ha minst ett till [...] jag skulle vilja mera ha avskärmat i klassrummet kan jag känna (Intervjuperson 4).

Väggyta är hårdvaluta

Flertalet av lärarna berättar om den pedagogiska tanken med att sätta upp det eleverna gjort på väggarna. De tycker att det är viktigt att synliggöra det eleverna gjort för att inspirera och bekräfta deras arbetsinsats. Väggyta är ofta något som saknas i de undersökta klassrummen. Det finns gott om fönster vilket då medför en brist på ytor där det går att sätta upp elevernas alster och annat aktuellt material:

Det är trevligt med fönster som ger ljus men ibland har man dåligt med plats att placera ut saker som till exempel teckningar och sånt (Intervjuperson 1).

Vi har ju väldigt lite anslagstavla tycker jag, ibland kan man ju ha en hel vägg såhär med anslagstavla, så vi får ju sätta upp lite varstans på dörrar och var det nu kan finnas plats (Intervjuperson 6).

Skolmiljön ska fylla många funktioner

Lärarna berättar att det är många faktorer som måste uppfyllas för att skolmiljön ska vara en bra lärandemiljö. En faktor som flera lärare nämner är vikten av att miljön ska vara trevlig och inspirerande:

Det syns i klassrummet vad vi arbetar med just då, som där i hörnet har vi ju mattehyllan. Där bredvid ligger böcker framme som man ska inspireras av och va sugen på att läsa (Intervjuperson 1).

Så då har jag i grupprummet så finns det en bokhylla där det är massa böcker där barnen kan liksom bli inspirerade av att läsa [...] Ja, jag tycker att det är viktigt i ett klassrum eftersom man är i hela dagarna att det ser välstädat och ordningsamt ut [...] det är viktigt att det här är vårt rum och det här måste vi ta hand om (Intervjuperson 4).

En annan faktor som beskrivs av flera lärare är att det är viktigt att eleverna känner sig trygga och vet vad som ska ske under dagen:

[...] barnen ska känna vissa saker då, bland annat trygghet [...] det finns till exempel busslista och vem som går hem och var, nära tillhands vid dörren [...] (Intervjuperson 4).

Förskollärarna poängterar att det ska vara mysigt inrett i klassrummet med soffor och mysbelysning med mera:

De flesta barn vill ha det lite extra mysigt. Smålampor och dämpa och sådär men också ha bra ljus. Få in en slags ro och harmoni och lite lugn för de här små som vi ändå har, det är inte helt lätt men ändå, soffor och kuddar och allt det där, det älskar dom ju [...] (Intervjuperson 3).

[...] tänk liksom mysigt, välkomnande det ska va inbjudande för barnena, det ska va inspirerande liksom hela tiden [...] Det är mysigt med en fätölj där man tänder en lampa där barna kan krypa upp och ha lite mysigt (Intervjuperson 2).

Lärarna i skolåldern poängterar även de, att eleverna tycker om när det är mysigt. Detta ges det dock främst uttryck för i grupprummens möblering:

[...] där inne har vi också väldigt mysigt, dä vi ja har en soffa där och en mysbelysning och sådär så att dom ska känna att jaa (Intervjuperson 4).

Vi har en soffa där inne och i grupprummet, sitta och läsa i om det är ett par stycken eller tre kan sitta där. Det blir liksom inte kö eller så utan men att dom frågar ju ibland, - Får vi sitta där? och då gör dom ju dä och det är ju lite mysigare (Intervjuperson 6).

En lärare poängterar att det är viktigt att man redan i dörren ser att det är ett klassrum där det går elever ur år 1:

[...] sen känner jag också när man kommer in i ett klassrum att barnen ska känna att här går man i ettan, det ska finnas bokstäver, siffror, det vi jobbar med, aktuella saker så att man känner att man är, man ska kunna se nästan att, jaha det här är en årskurs etta, så så tänker jag när jag jobbar (Intervjuperson 4).

Inredningsvågen har inte nått skolan

Ingen alls av lärarna nämner att de lägger någon vikt vid detaljer så som gardiner, växter, tavlor, levande ljus med mera när det gäller inredningen av klassrummet. I bakgrundskapitlet redogör vi för färgernas inverkan på oss människor. När lärarna fick frågor om klassrummets inredning var det bara förskollärarna som nämnde något om färger och färgsättning av väggar:

Sen tycker jag också att man ska inte vara rädd för och måla på lite färg på väggarna. Det ska vara varmt, det ska vara inbjudande liksom [...] också för rama in som i det här stora klassrummet där det var vitt, vitt, vitt och där har vi målat in från dörrkarmarna, dörrposten [...] för att det ska bli en fondvägg (Intervjuperson 2).

I vårt stora klassrum har vi ju målade fotsteg som barna kan följa [...] sen så har vi ju *** som är så duktig på att måla så hon har ju målat och gjort så fint där inne [...] (Intervjuperson 3).

5.3.2 Flexibilitet

Flexibiliteten är upp till pedagogen

De klassrum som är små till ytan har en mindre möjlighet till flexibilitet i möbleringen och många av lärarna känner sig låsta i hur borden kan placeras:

Men det är ju inte så flexibelt eftersom ytan är så liten så kan jag känna att det skulle behöva vara mer (Intervjuperson 4).

Det som är dåligt det är ju att det inte går att variera så mycket med möbleringen för det här är ju inte den möblering som jag helst skulle vilja ha, om jag finge välja så och har ett klassrum där det funkar då sitter jag gärna i U-form [...] (Intervjuperson 5).

En lärare beskriver att om inte utrymmet medger möjlighet till omplacering av borden så kan klassrummet vara flexibelt ändå genom att barnen kan flytta sina stolar tillfälligt och då skapa nya gruppkonstellationer. Detta möjliggörs av att eleverna har sina saker i hurtsar:

Eftersom dom har grejorna på ett och samma ställe kan ju alltså barna byta platser, så på så sätt behöver man ju inte flytta runt saker (Intervjuperson 1).

Intervjuperson 5 och *Intervjuperson 1* har ungefär samma förutsättningar när det gäller klassrummets utformning och har valt samma typ möblering med bänkar i rader. Vi kan ändå här ovan se en skillnad i hur flexibelt lärarna upplever klassrummet då *Intervjuperson 1* ser en möjlighet till flexibilitet genom att flytta eleverna, denna möjlighet påpekar inte *Intervjuperson 5*.

De lärare som har större klassrum känner större flexibilitet i möbleringen:

Jo, men det tycker jag nog ändå att det är, vi kan ändra om och det funkar i klassrummet ändå, kan jag tycka [...] det är inte omöjligt att göra det i alla fall, vi får plats ändå (Intervjuperson 3).

[...] då brukar jag skjuta undan en hurts bara där och då får dom ju rum och sitta i ring där i alla fall (Intervjuperson 6).

5.3.3 Arbetsmiljö

Arbetsmiljö - inte första prioritet

Alla lärare, elever och övrig personal i skolan berörs av arbetsmiljölagen. Därför förväntade vi oss att lärarna skulle prioritera elevernas arbetsmiljö högre än de faktiskt verkade göra. Att eleverna skall ha en bra arbetsmiljö är inte något som lärarna nämner i första hand. Det är bara en lärare som nämner att den höga ljudnivån kan ses som ett problem i skolmiljön:

Det blir väldigt hög ljudnivå här inne. Ehh plus att den här runda delen som vi har in i den här lilla alkoven, den gör att ljudet studsar på ett annat sätt, så det blir en högre nivå, så att mer ljudplattor behöver vi ha [...] bordena är rätt så hårda och att stolarna skrapar hårt i golvet [...] (Intervjuperson 2).

Några av lärarna nämner dock vikten av att ha bra ljus vilket är en viktig arbetsmiljöfråga. Lysrör ger bra ljus men inte den punktbelysning som ibland önskas:

Ja då vill man ju ha ganska stort [...] med jätteljusa rum eller mycket fönster och ljust och härligt [...] De flesta barn vill ha det lite extra mysigt. Smålampor och dämpa och sådär men också ha bra ljus (Intervjuperson 3).

Här inne är det väl, vi har ju såna här stora inte strålkastare men vad säger man, lysrör i taket, och det är ju inte sådär kanonbra egentligen, visst det blir ljust, det blir jättebra men man skulle ju önska att man kunde få ner lampor [...] (Intervjuperson 2).

Att få in annat ljus i form av soljus har både för- och nackdelar:

Det blir mörkt här inne, man får nästan ha, ja nästan hela dan får man ha lyset tänd. Ljuset kommer inte in naturligt. Men kan ju även vara en liten fördel, för en del klassrum blir ju väldigt varma av solen och det blir det ju inte här (Intervjuperson 6).

Arbetsmiljön för lärarna har blivit bättre i och med införandet av höga bänkar eller bord så att de slipper böja sig när de hjälper eleverna:

[...] det är ju ändå skönt att det har kommit till det att man ska ha höga bord och bänkar [...] (Intervjuperson 5).

Stort och rymligt - inte bara lyxigt

Det är lätt att få uppfattningen att ett stort och luftigt klassrum skulle lösa alla problem i skolmiljön. En lärare upplever dock problem med att hennes klassrum istället är för stort och har för högt i tak, vilket kan medföra andra problem i form av till exempel hög ljudnivå:

Här inne är nackdelen att det är väldigt högt i tak. Det blir en väldigt hög ljudnivå här inne [...] så mer ljudplattor behöver vi ha [...] vi har delat av med bokhylla för att få de här små delarna där barna kan gå undan och sitta. För dom trivs ju bäst att få sina små vrår. För då dämpar det ner också (Intervjuperson 2).

5.3.4 Elevinflytande

Elevinflytandet är inte stort - det handlar mest om önskningar.

I *Lpo 94* finns riktlinjer som säger att eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att ta ansvar för, samt ha inflytande över skolans fysiska miljö. Svaren i vår studie tyder dock på att eleverna inte har särskilt stora möjligheter att påverka sin miljö i stort och anledningen till detta anses bland annat vara deras låga ålder. Eleverna kan ändå ha inflytande över sina små vrår och komma med önskningar om småsaker:

Alltså dom har ju inte kanske så mycket å säga till om om när vi köper matter eller när vi köper bord och sånt. För det är ju för stora beslut det kan dom inte fixa liksom [...] i och med att dom här barna är så små så är det nog så att vi tar mer besluten [...] Däremot kan dom ju önska att det fattas ää till exempel lego eller såna här saker [...] Och det kan vi ta till oss (Intervjuperson 2).

Barnen styr inte på det sättet [...] I sina små vrår kan dom ju göra det men inte liksom överlag i hela klassrummet, det gör dom ju inte (Intervjuperson 3).

[...] dom får ju bestämma vart vi kan sätta upp saker och ting, dom får vara med och påverka [...] Om jag vill göra en förändring och det är nånting som dom kan vara med och besluta så tar jag absolut med dom i det, i pratet (Intervjuperson 4).

[...] det måste jag väl säga att det har jag liksom inte frågat dom om och dom har inte kommit med några idéer till förändringar, hur jag än tittar här på väggarna, utav själva möbleringen, neej (Intervjuperson 6).

Det som eleverna har visst inflytande i är när det är dags att byta platser eller ge förslag på hur borden ska stå:

Ja, det är ju i så fall om det går, det är ju hur borden ska stå så att säga men inte naturligtvis inte vem dom ska sitta med (Intervjuperson 5).

Jaa, det kan vara eleverna och då tänker jag ju, med elevernas placeringar, alltså då kan det det ju va, ja säj, ska inte våran grupp flytta snart eller ska vi inte byta platser snart (Intervjuperson 6).

Endast en lärare, en förskollärare, nämner att hela skolan har klasskonferens en gång per termin, vilket är ett tillfälle för eleverna att lägga fram sina åsikter om skolmiljön.

Vi har ju en sån där gammal hederlig klasskonferens en gång per termin där dom får tycka och tänka och fundera över om det är något som är bra eller mindre bra [...] det är hela skolan som har det [...] vissa gånger kan det vara just entréerna i våra hus hur dom funkar [...] så vi riktar in oss på vissa saker men man tar ju även upp de här vanliga bitarna där dom är mest [...] (Intervjuperson 3).

5.3.5 Lärstilar

Arbeta med olika lärstilar - en ansats som inte är fullständig

I bakgrundskapitlet beskriver vi att människor lär sig bäst på olika sätt och dessa sätt kräver olika miljömässiga förutsättningar. Att arbeta med elevers lärstilar som ett pedagogiskt verktyg är inget som genomsyrar verksamheten. Det framgår inte heller att eleverna har någon möjlighet att välja själva det sätt som passar just den personen bäst. Något som prioriteras är dock möjligheten för elever att få arbeta enskilt och ostörd/vara för sig själv. Flera av lärarna prioriterar dessa elevers behov framför andra:

[...] en del lär sig bäst när dom sitter alldeles själva, då och har ett eget bord och kanske till och med har någonting för öronen. Hörselskydd så att dom inte ska bli störda. (Intervjuperson 6).

[...] man har ju vissa elever som kanske funkar, eller kanske, eller det finns väl alltid dom som funkar bättre om dom får sitta mer i lugn och ro [...] (Intervjuperson 5).

En del barn dom tycker om att sitta själv för dom vill inte bli störda utav någon annan men [...] en del dom dras ju liksom då till varann och tittar gärna vad den andra gör och si och så, och pratar och diskuterar [...] (Intervjuperson 2).

Två av lärarna berättar om ytterligare arbetssätt men eleverna kan inte välja det arbetssätt som passar just dem utan det är något som alla ska göra:

[...] vi rör på oss när vi jobbar med matte [...] så får man ju hoppa å skutta å lära sig på det sättet i matten (Intervjuperson 6).

[...] de här yngre åldrarna att få med det här med de olika [...] sinnena, då, får de göra på olika sätt alltså många moment och stimulera dom lite så [...] (Intervjuperson 1).

5.3.6 Skola 2000

Skola 2000 - en doldis

Skola 2000 skulle kunna ses som ett verktyg för att arbeta med skolans fysiska miljö. Ingen av lärarna i vår studie har dock kommit i kontakt med projektet Skola 2000. När vi beskrev vad projektet handlade om så nämnde en av lärarna att det lät intressant:

[...] nej men det låter ju väldigt intressant, proffsigt (skratt) tänk om man kunde få jobba på ett sånt ställe (Intervjuperson 3).

6 DISKUSSION

Diskussionskapitlet är strukturerat efter fyra huvudrubriker och under dessa finns ett varierande antal underrubriker där studiens resultat diskuteras och relateras med bakgrundskapitlets litteratur.

6.1 Pedagogiska konsekvenser utifrån klassrummets fysiska miljö

Brist på utrymme medför att lärarna i studien tvingas göra prioriteringar i klassrumsmiljön. Som till exempel att göra ett pedagogiskt val att ha en stor samlingsmatta för att få en närmare kontakt med eleverna medför att borden är tvungna att placeras på ett sätt som inte upplevs som optimalt. Här ser vi en växelverkan mellan hur pedagogik och fysisk miljö påverkar varandra då en pedagogisk prioritering skapar konsekvenser i klassrummets fysiska miljö. Men risken finns att miljöns beskaffenhet kan hindra andra pedagogiska tankar som till exempel att sitta i grupper. Även Wallin (2000) poängterar att det är lokalernas utformning som till mycket stor del styr klassrumsarbetet. Lärarna i studien påpekar att ökat elevantal leder till brist på utrymme. Denna problematik poängterar även Skolverket (2001) som skriver att det är problematiskt om lokalerna är planerade för ett mindre antal elever.

6.2 Klassrumsmiljön som ett pedagogiskt verktyg

6.2.1 Ett klassrum har många funktioner

En lärare i studien beskriver hur hon tagit fasta på vikten av trygghet genom att sätta upp busslistor och scheman så eleverna kan se vad som ska ske under dagen. Här har läraren använt miljön som ett pedagogiskt verktyg för att skapa trygghet. Som även Weinstein (i Stensmo 2008) poängterar att ett klassrum skall fylla många funktioner, bland annat inge trygghet.

En av lärarna i studien talar varmt om sin stora samlingsmatta. Denna lärare upplever att vinsten i den sociala kontakten med eleverna som mattan ger överbygger förlusten av möbleringsbart utrymme. Det är viktigt att klassrummets möblering tillåter så mycket social kontakt som lärare och elever önskar enligt Weinstein (i Stensmo 2008).

En av lärarna beskriver att man redan i dörren skall kunna se vilken klass det är och vad de jobbar med. Weinstein (i Stensmo 2008) beskriver att klassrummet ska skapa en symbolisk

identifikation vilket innebär att klassrummet ska berätta något om eleverna samt något om de aktiviteter som förväntas pågå i klassrummet.

Flertalet lärare har tagit fasta på att ha till exempel böcker ligga framme samt ha en mattehylla där eleverna kan hämta material. Detta liknar vi vid det Weinstein (i Stensmo 2008) skriver att klassrummet ska vara uppgiftsunderlättande vilket innebär att material som används mycket skall finnas lättillgängligt.

Flera lärare i studien nämner att klassrummet skall vara trevligt och mysigt. Eftersom det är viktigt att inreda klassrummet på ett estetiskt tilltalande sätt så är det konstigt att bara förskollärarna nämner vikten av färger och färgsättning av väggar. Det är även konstigt tycker vi att ingen nämner några direkta inredningsdetaljer som gardiner, växter, tavlor med mera. Då elever enligt Weinstein (i Stensmo 2008) samarbetar bättre i ett estetiskt tilltalande rum. Även Ryberg (1991) poängterar att färger påverkar människan så därför hade vi förhoppningen att alla lärare på något sätt skulle kommentera färgsättningen i klassrummen men så var icke fallet.

Vi tolkar det som att lärarna i stor utsträckning försöker skapa en inspirerande miljö i klassrummet men då mest i form att ha material ligga framme och att sätta upp elevernas alster på väggarna. Detta kan vi se som en inspirationskälla men också som en begränsning i att det bara är av läraren utvalt material. Enligt Weinstein (i Stensmo 2008) ska klassrumsmiljön utmana elevernas intellektuella utveckling.

6.2.2 Elever behöver egna små utrymmen

Förskollärarna i studien beskriver att eleverna i förskoleklassen har behov av egna små vrår där de kan gå undan två och två och vara ifred. De arbetade verkligen för att skapa dessa små vrår i de befintliga lokalerna. De övriga lärarna nämner inte att eleverna har dessa behov utan det verkar som att de använder grupprummet för att kunna dela upp klassen. Björklid (2005) skriver att elever behöver utrymmen där de kan sitta med kompisar i lugn och ro och vara ifred. Även Wallin (2000) påpekar vikten av att ha såkallade ”mellanrum” som är små ytor som eleverna själva kan ta i anspråk. Skolverket (2001) skriver också att förskoleklassens byggnader måste innehålla små rum vilket ofta saknas. Frågan vi då ställer oss är vart tar behovet av att ha små vrår vägen på sommarlovet mellan förskoleklassen och år 1?

6.2.3 Flexibilitet snarare än en föränderlig skola

Vi hade förväntat oss att lärarna skulle berätta att de förändrar skolan och pedagogiken mer utifrån gemensamma mål men så upplevde vi inte vara fallet utifrån deras svar. De svar vi fick handlar inte om förändring i stort utan mer om flexibilitet då lärarna mer beskrev åtgärder som de kunde göra för att uppfylla vissa behov till exempel mer utrymme vid samling kan skapas genom att flytta undan en hurts. Vi fann projektet Skola 2000 mycket intressant då det verkligen fokuserar på den fysiska skolmiljöns betydelse för pedagogiken. Ett av projektets huvuddrag var att se förändring i skolan som en process som aldrig tar slut därför ville vi undersöka om lärare anser att deras skola ständigt förändras. Vi tolkar det som att en skola som ständigt förändras inredningsmässigt också håller pedagogiken uppdaterad.

6.3 Lärares erfarenheter av inredning och möblering ur ett pedagogiskt/individ Anpassat perspektiv

Människor lär på olika sätt vilket ställer olika krav på miljön och pedagogiken. Elever har ofta andra önskemål och prioriteringar än lärare när det gäller skolmiljöns utformning och för att kunna tillgodose dessa är det viktigt att ta reda på vilken miljö som upplevs optimal för att skapa bästa möjliga lärmiljö.

6.3.1 Samtliga lärstilar tillmötesgår inte

Lärarna i studien beskriver att de försöker att både tillfredställa lekbehov och rörelsebehov samt möjligheten att få sitta ostört och arbeta. Vi tolkar det som att det är svårt för lärarna att inreda klassrummet så det passar alla olika lärstilar. Vi ser en problematik rent lokalmässigt då det kan vara svårt att kunna erbjuda alla olika sätt att lära för eleverna i ett och samma klassrum. Lärarna verkar ta hänsyn till de elever som har behov av att ha lugnt omkring sig då flera lärare berättade att de hade strategier för att skapa lugn och ro. Att erbjuda de kinestetiska eleverna möjlighet till att röra sig i undervisningen verkade inte prioriteras utan var mer något som alla elever fick göra som ett avbrott i skolarbetet för att pigga upp sig. Vi tolkar det som att om lärarna hade uppmärksammat fler lärstilar så skulle till exempel auditiva

elever kunna erbjudas som Cronsioe (1999) skriver en sådan enkel sak som en freestyle som spelar upp musik eller berättelser. Att vi människor lär oss på olika sätt som Dunn, Dunn & Treffinger (1995) skriver tolkar vi vara mycket viktigt att som lärare ha i åtanke för att kunna möta alla elever.

6.3.2 Låt eleverna ha inflytande över skolmiljön

Vi finner det förvånade att elevinflytandet gällande klassrummets utformning inte prioriterades högre av lärarna i studien, eftersom att det står i *Lpo 94* att eleverna ska lära sig ta ansvar för skolans fysiska miljö. Ett tecken på denna låga prioritet tycker vi oss se i att bara en av lärarna, en förskollärare, nämner den klasskonferens skolan har en gång per termin. Björklid (2005) poängterar hur viktigt det är att eleverna är delaktiga i skolmiljön och att de har ganska mycket idéer om hur de vill utforma sin miljö och därför bör man som lärare ta hjälp utav eleverna i utformandet av skolmiljön vilket vi instämmer i. Svaren från lärarna tyder på att elevinflytandet kommer först när eleverna blir äldre. Detta är anmärkningsvärt då Andersson (1999) gjorde en undersökning med elever i åldrarna 14,16 och 18 år och hans resultat visade också att elever inte hade något större inflytande på sin skolmiljö. Så vår undran blir då när prioriteras egentligen ansvaret och elevinflytandet över den fysiska skolmiljön som beskrivs i *Lpo 94*? Dock kan inte hela verkligheten speglas ur en enda studie som den Andersson (1999) presenterar men vår undran väcks ändå.

6.4 Arbetsmiljöarbetet är inte heltäckande

6.4.1 Svårt att skapa en bra arbetsmiljö

Det var bara en lärare som nämnde behovet av dämpande ljudplattor och därmed hög ljudnivå i skolan som ett problem. Att ha bra ljus är den enda arbetsmiljöfråga som flertalet lärare nämner då att det är viktigt att ha bra belysning och även insläpp av solljus. Det är också bara en lärare som nämner att hög temperatur i klassrummet kan vara ett problem i vissa klassrum dock inte hennes eget. Detta svar för våra tankar till att det måste finnas i alla fall något klassrum bland de andra lärarna som är för varmt men det är ändå ingen av de andra som nämner det. Elevernas arbetsmiljö tas sällan på så stort allvar enligt Hellsten (2000). Björklid (2005) skriver också att det vanligt förekommande i skolor att det saknas just ljudabsorbenter och det skapar hög ljudnivå. Arbetskyddsstyrelsen (AFS 2000:42) har föreskrifter på att eleverna ska ha en passande belysning, inredning, utformning av lokaler, buller och akustik,

ventilation som tillgång till personalutrymmen. Cronsioe (1999) beskriver att ljuset har stor inverkan på koncentrationen. Dunn, Dunn och Treffinger (1995) skriver att vilken temperatur som främjar koncentrationen är olika från person till person. Vi har förståelse för att det inte går att ha olika temperaturer i ett och samma klassrum men då behöver det istället finnas möjlighet för de elever som vill ha en högre temperatur att klä på sig mer kläder eller sitta med en filt runt sig. Erfarenheter från den verksamhetsförlagda utbildningen visar på motsatsen det vill säga att det är ”förbjudet” att ha på sig ytterjackan inne trots att eleverna säger att de fryser.

6.4.2 Läroplanen - bristfällig ur arbetsmiljösynpunkt

Lärarna i studien nämner inte i första hand att eleverna skall ha en bra arbetsmiljö och det tolkar vi vara ett tecken på behov av reglering i läroplanen. *Lpo 94* har inte så direkta restriktioner angående utformningen av skolans fysiska miljö. Inte heller andra styrdokument ger några konkreta anvisningar hur en bra skolmiljö ska utformas. Det som skrivs i *Lpo 94* handlar mer om helheten, att skolan ska vara god arbetsmiljö som är trygg och inspirerande. Fast med bra arbetsmiljö tolkar vi det som att läroplanen främst menar att det ska vara en god lärmiljö med tillgång till bra material, datorer och bibliotek för att främja självständigt kunskapssökande. Vad vi sökte var mer en god arbetsmiljö i form av till exempel bra ventilation, rätt temperatur, bra ljus och akustik och detta anser vi oss inte finna i läroplanen. Att både lärare och elever innefattas av arbetsmiljölagen, bedömer vi inte vara tillräckligt för att elevernas arbetsmiljö ska få en högre prioritet. Det som skulle behövas är en tydligare reglering angående elevernas arbetsmiljö i läroplanen.

7 SLUTORD

Under rubriken *Metoddiskussion* i detta kapitel kommer vi utvärdera arbetet med uppsatsen. Vi kommer sammanfatta de genomgående dragen från diskussionskapitlet under rubriken *Summering*. Slutligen kommer förslag på fortsatt forskning inom området skolans fysiska miljö.

7.1 Metoddiskussion

Vi hade önskat att få mer exempel på direkta inredningsdetaljer som färgsättning, gardiner och växter med mera. Hade vi ställt intervjufrågorna på ett annat sätt där vi nämnt till exempel val av gardiner och så vidare hade vi säkert fått mer specifika svar. Tanken med att istället ställa en mer övergripande fråga om inredning och möblering i stort var för att fånga de tankar som spontant nämns för att sedan kunna analysera vilket som prioriteras. Detta var för att undersöka om inredningsdetaljer får någon framträdande plats i utformandet av skolans fysiska miljö. Vi hade inte heller någon direkt fråga om elevernas arbetsmiljö för att undvika att lärarna svarade utifrån hur de "borde" svara och inte hur det verkligen var. Frågan om Skola 2000 var tänkt för att ta reda på om det var något som skolan arbetat med. Så var inte fallet så därför är det området inte så stort i resultatkapitlet. Vi valde att fråga lärarna om de använder kunskapen om elevers olika lärstilar för att vi tolkar det som att ett sådant arbetssätt ställer tydliga krav på klassrumsmiljön.

7.2 Summering

Syftet med denna uppsats var att få ta del av lärares erfarenheter om klassrummets inredning och möblering samt dess pedagogiska konsekvenser. Vi tycker att vi har fått en god inblick i vilka för- och nackdelar det finns med olika klassrum och även vilka pedagogiska konsekvenser det kan medföra. Något som framgår tydligt är att det är mycket upp till läraren hur klassrummet förutsättningar hanteras. Klassrummet speglar till stor del de pedagogiska val som läraren har gjort. Vi tror att det är viktigt att inte se klassrummets begränsningar som ett hinder utan som en utmaning. Klassrummet skall ses som ett verktyg för att främja den pedagogik man som lärare önskar använda sig utav. Att låta varje elev använda sin egen individuella lärstil kan vara en sådan form av pedagogik som ställer speciella krav på den fysiska miljön. Under arbetet med uppsatsen har vi förstått att arbetet med klassrumsmiljön är viktigare än vi kunnat tänka oss då inredning och möblering faktiskt orsakar pedagogiska konsekvenser. Ett exempel på en pedagogisk konsekvens är att om man som lärare prioriterar

att låta eleverna sitta i grupper kanske det tar så stor plats att det inte är möjligt att ha tillgång till en fri golvyta för till exempel teaterframträdanden. Då har man som lärare gjort en prioritering i miljön som fått en pedagogisk konsekvens. Att inreda och möblera ett klassrum optimalt innebär att det ska utformas efter de aktuella behov som finns därför tolkar vi det som att det inte finns en universallösning på det perfekta klassrummets utformning. Det är högst individuellt från elev till elev och lärare till lärare hur det optimala klassrummet ser ut. Vi förundras över att behovet av lek inte alls verkar prioriteras i miljön för elever i år 1 och år 2 som den gör i förskoleklassen, de är ju faktiskt ganska små fortfarande! Eftersom vi fann i studien att elevernas inflytande över den fysiska miljön inte var så stort finner vi det viktigt att vi som verksamma lärare gör våra elever mer delaktiga eftersom vi tror på det kompetenta barnet!

7.3 Förslag på vidare forskning

Som Björklid (2005) skriver så är sambandet mellan fysisk miljö och pedagogik sparsamt uppmärksammat inom forskningen. Det anser vi vara synd då det framkom tydliga samband mellan dessa i uppsatsen. Vi önskar mer forskning inom området eftersom elevers arbetsmiljö då troligen skulle prioriteras högre än den gör nu. Något som hade varit intressant i detta arbete hade varit att även ta del av elevers tankar om den befintliga skolmiljön och hur en optimal skolmiljö skulle kunna utformas. Ytterligare en intressant fråga hade varit att ta del av hur arkitekter arbetar när de planerar nya skolor och hur specialpedagoger tänker angående inredning och möblering av klassrum. Detta är dock något vi lämnar vidare till någon annan att undersöka.

REFERENSER

Tryckta källor:

Andersson, Bengt-Erik (1999): *Spräng skolan!* Jönköping: Brain Books AB.

Björklid, Pia (2005): *Lärande och fysisk miljö. En kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola.* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Dunn, Rita; Dunn, Ken & Treffinger, Donald (1995): *Alla barn är begåvade – på sitt sätt! Utveckla barnets unika potential, talanger och förmågor.* Jönköping: Brain Books AB.

Eliasson, Annika (2006): *Kvantitativ metod från början.* Lund: Studentlitteratur.

Hellsten, Jan-Olof (2000): *Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt. En studie av hur grundskoleelevers arbetsmiljö skapas - förändras - förblir som den är.* Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis.

Jedekog, Gunilla (2007): Klassrummets scenografi. I Kjell Granström, red: *Forskning om lärares arbete i klassrummet.* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Lpo 94, Läroplan för det obligatoriska skolväsendet. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Repstad, Pål (2007): *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap.* Lund: Studentlitteratur.

Ryberg, Karl (1991): *Levande färger. En bok om färgernas dolda psykologi.* ICA-förlaget AB: Västerås.

Skantze, Ann (1989): *Vad betyder skolhuset? Skolans fysiska miljö ur elevernas perspektiv studerad i relation till barns och ungdomars utvecklingsuppgifter.* Stockholm: Stockholms Universitet.

Stensmo, Christer (2008): *Ledarskap i klassrummet.* Lund: Studentlitteratur.

Wallin, Erik (2000): *Skola 2000. Nu! En helhetssyn på pedagogik, arbetsorganisation och fysisk miljö.* Stockholm: Rådet för arbetslivsforskning.

Elektroniska källor:

AFS 2000:42: *Arbetskyddsstyrelsen.* http://www.av.se/dokument/afs/afs2000_42.pdf [Hämtad 2008-10-08].

Arbetsmiljöverket (2008): *Arbetsmiljölagen.* <http://www.av.se/dokument/publikationer/bocker/h008.pdf> [Hämtad 2008-10-08].

Cronioe, Ingela (1999): *ITIS Studiematerial. Lusten att lära och lusten att leda: Om inlärningsstilar, IT och Skolutveckling.*

http://itforpedagoger.skolverket.se/digitalAssets/154390_inlarningsstilar.pdf [Hämtad 2008-10-08].

Myndigheten för skolutveckling (2006): *Att leka sig in i skolans värld*.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1962> [Hämtad 2008-11-17].

Regeringen (2002/03:129): *Arkitektur, form och design*.
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/26/21/3c4be2b6.pdf> [Hämtad 2008-10-08].

SFS 1994:1194: *Grundskoleförordningen*. <https://lagen.nu/1994:1194> [Hämtad 2008-10-08].

Skolverket (2001): *Att bygga en ny skolform för 6-åringarna. Om integrationen förskoleklass, grundskola och fritidshem*. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=852> [Hämtad 2008-11-17].

SOU 2002:121: *1999 års skollagskommittés betänkande Skollag för kvalitet och likvärdighet*.
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/06/77/71ad8f40.pdf> [Hämtad 2008-11-20].

Vetenskapsrådet (2003): *Forskningsetiska principer för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.vr.se/download/18.668745410b37070528800029/HS%5B1%5D.pdf> [Hämtad 2008-11-17].

Bilaga 1: Missiv

Till lärare/förskollärare på *****

Klassrummets inredning och möblering och betydelsen för den pedagogiska verksamheten.

Hej

2008-10-16

Vi heter Anna och Carin och är två lärarstudenter från Örebro Universitet. Vi arbetar med ett examensarbete på C-nivå rörande inredning och möblering av klassrum. Vi önskar nu att få ta del av verksamma lärares erfarenheter och idéer i detta ämne.

De önskemål vi har är att få genomföra kortare intervjuer med pedagoger från förskoleklassen, år 1 och år 2 på er skola. Eftersom ämnet vi skriver om handlar om klassrummets fysiska miljö ser vi stora fördelar med att få genomföra intervjuerna i pedagogens egna klassrum för att få en naturligare ingång i intervjun om klassrumsmiljöns betydelse.

Den information vi får under intervjuerna kommer att behandlas konfidentiellt vilket innebär att det inte i arbetet framgår vem intervjupersonen är och vilken skola han/hon arbetar på. Vi önskar av arbetstekniska skäl att få använda oss utav ljudupptagning. Dessa inspelningar kommer vara avidentifierade och när arbetet är slutfört kommer allt ljudmaterial att förstöras.

Resultatet presenteras i ett skriftligt arbete som kommer att finnas tillgängligt på Örebro universitetsbibliotek.

Vi tackar på förhand!

Med vänliga hälsningar:

Anna Edman

Tel *****

anna.edmanh051@student.oru.se

Carin Carlsson

Tel. *****

carin.karlssonh051@student.oru.se